

1. Jongeren en het gezin

Bijna 5 miljoen mensen in Nederland zijn jonger dan 25 jaar. Ruim 15 procent van de jeugdigen is van niet-westerse allochtone herkomst. De meeste minderjarige kinderen wonen in een gezin met twee ouders, zo'n 10 procent van de kinderen woont in een eenoudergezin.

Gezinnen met minderjarige kinderen wonen over het algemeen in een eengezinswoning. Zij wonen vooral buiten de stedelijke centra. Bijna vier van de tien eenoudergezinnen wonen in een flat of etagewoning. Eenoudergezinnen worden het vaakst getroffen door een laag inkomen; 40 procent van deze huishoudens had in 2000 een inkomen onder de lage-inkomensgrens. Onder paren met minderjarige kinderen is het aandeel lage inkomens juist relatief klein.

Steeds meer vrouwen blijven werken, ook als ze kleine kinderen hebben. In meer dan de helft van de gezinnen met minderjarige kinderen werken beide partners. Steeds meer kinderen verblijven daardoor een deel van de week in een of andere vorm van kinderopvang.

Ruim acht van de tien thuiswonende jongeren is tevreden over de wijze waarop hun ouders hen opvoeden. Slechts 2 procent oordeelt negatief over de opvoeding. Een door veel jongeren genoemd onderwerp van discussie met de ouders is 'het meehelpen in de huishouding'. Ook onderwerpen als het 'belang van school en studie' en 'het tijdstip van thuiskomen 's avonds' leiden wel eens tot problemen met ouders.

1.1 Samenstelling van de jeugdige bevolking

Geslacht, leeftijd en herkomst

Op 1 januari 2002 telde Nederland 4,9 miljoen personen jonger dan 25 jaar. Zij vormen 31 procent van de totale bevolking. Het aandeel jongeren daalt de laatste jaren licht. Tien jaar geleden maakten jongeren tot 25 jaar nog 33 procent van de bevolking uit.

Het aantal jongens onder de 25 jaar overtreft het aantal meisjes met ruim 100 duizend. Dat komt doordat er iets meer jongens dan meisjes worden geboren en het aantal sterfgevallen onder jeugdigen klein is. Het evenwicht tussen het aantal mannen en vrouwen wordt pas ver na de 25-jarige leeftijd bereikt.

Tabel 1.1
Aantal jongeren, 1 januari 2002

	Totaal	Mannen	Vrouwen
	<i>x 1 000</i>		
Totaal	16 105	7 972	8 133
0–24 jaar	4 911	2 507	2 404
0– 3 jaar	819	419	400
4–11 jaar	1 593	815	778
12–17 jaar	1 158	592	565
18–24 jaar	1 341	680	661
25 jaar en ouder	11 194	5 465	5 730

Bron: CBS - Bevolkingsstatistieken.

Het aandeel allochtonen onder de jeugd is groter dan onder de totale bevolking van Nederland. In 2002 was ruim een van de vijf jongeren onder de 25 jaar allochtoon (22%). De meerderheid van deze allochtone jongeren behoort tot een niet-westerse herkomstgroep. Niet-westerse allochtone jongeren maken met 756 duizend ruim 15 procent uit van alle 0–24-jarigen. De Turken vormen de grootste niet-westerse herkomstgroep in deze leeftijdscategorie. De westerse allochtonen vormen met 345 duizend personen 7 procent van het aantal 0–24-jarigen.

Regionale verschillen

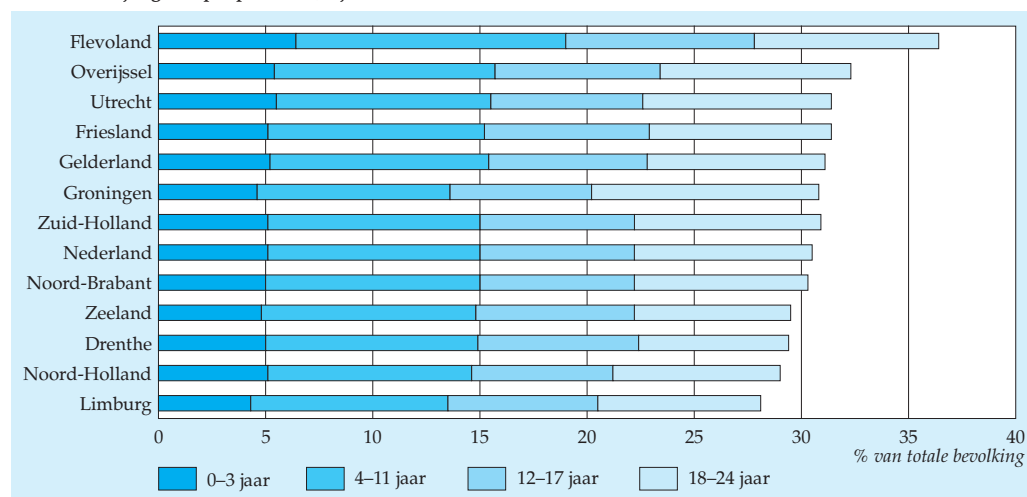
Jongeren onder de 25 jaar beslaan 31 procent van de totale bevolking. Deze groep is echter niet gelijk verdeeld over de Nederlandse provincies. Flevoland is momenteel bij uitstek de jongste provincie van Nederland; ruim 36 procent van de totale bevolking is jonger dan 25 jaar. Vooral kinderen van 4–11 jaar zijn in deze provincie oververtegenwoordigd. Binnenlandse migratie speelt hierbij een grote rol. Met name Almere heeft al geruime tijd een sterke aantrekkingskracht op jonge gezinnen. Ook in de provincie Groningen wonen iets meer jongeren dan gemiddeld door binnenlandse migratie. Hier zijn het echter vooral de 18–24-jarigen die met 11 procent van de Groningse bevolking boven-gemiddeld vertegenwoordigd zijn. De aanwezigheid van grote instellingen voor het hoger onderwijs speelt hierbij een belangrijke rol. Provincies met relatief weinig jongeren zijn Limburg, Noord-Holland, Drenthe en Zeeland.

Tabel 1.2
Jongeren van 0–24 jaar naar herkomst, 1 januari 2002

	0–24 jaar	w.v.			
		0–3 jaar	4–11 jaar	12–17 jaar	18–24 jaar
	<i>x 1 000</i>				
Autochtonen	3 811	633	1 246	905	1 027
Westerse allochtonen	345	51	103	80	111
Eerste generatie	89	6	24	21	39
Tweede generatie	255	45	79	58	72
Niet-westerse allochtonen	756	134	245	173	204
Eerste generatie	224	7	42	62	114
Turkije	29	1	3	7	18
Marokko	33	0	3	8	22
Suriname	23	0	3	7	13
Ned. Antillen/Aruba	10	1	6	1	2
Overig niet-westers	129	5	27	39	59
Tweede generatie	532	128	203	111	90
Turkije	135	28	54	29	25
Marokko	120	29	47	26	19
Suriname	109	19	38	28	24
Ned. Antillen/Aruba	23	8	13	1	1
Overig niet-westers	145	44	51	27	21

Bron: CBS - Bevolkingsstatistieken.

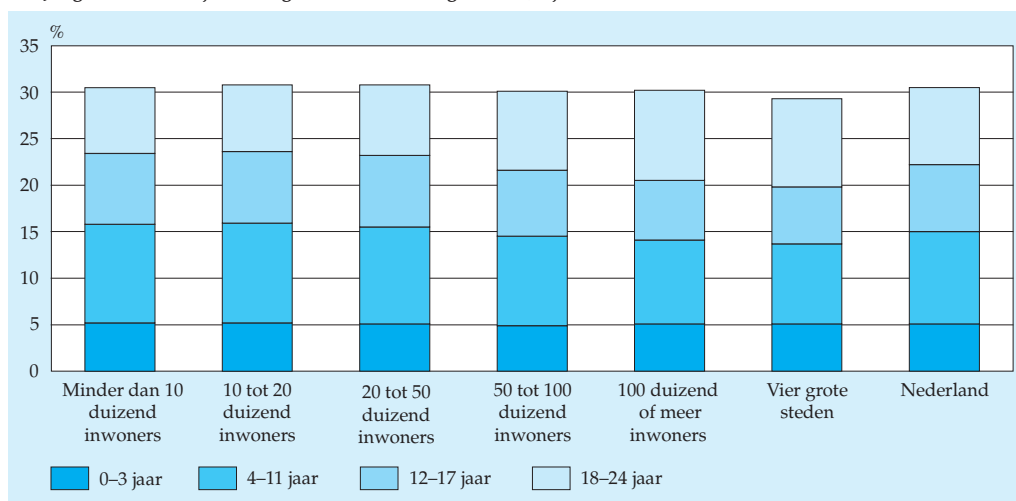
1.3 Aandeel jongeren per provincie, 1 januari 2002

Bron: CBS - Bevolkingsstatistieken.

In zowel kleinere als grotere gemeenten komt het aandeel jongeren overeen met het aandeel jongeren in de totale bevolking: rond de 30 procent. De samenstelling van de jeugd verschilt echter tussen kleine en grote gemeenten. Jongeren die de leeftijd hebben waarop basis- en voortgezet onderwijs wordt gevolgd, zijn relatief sterk vertegenwoordigd in de kleinere gemeenten. Jongeren van 18–24 jaar zijn juist sterk vertegenwoordigd in gemeenten met 100 duizend of meer inwoners. Dit geldt vooral voor gemeenten waarin hbo-instellingen en universiteiten zijn gevestigd.

1.4 Jongeren van 0–24 jaar naar grootteklasse woongemeente, 1 januari 2002

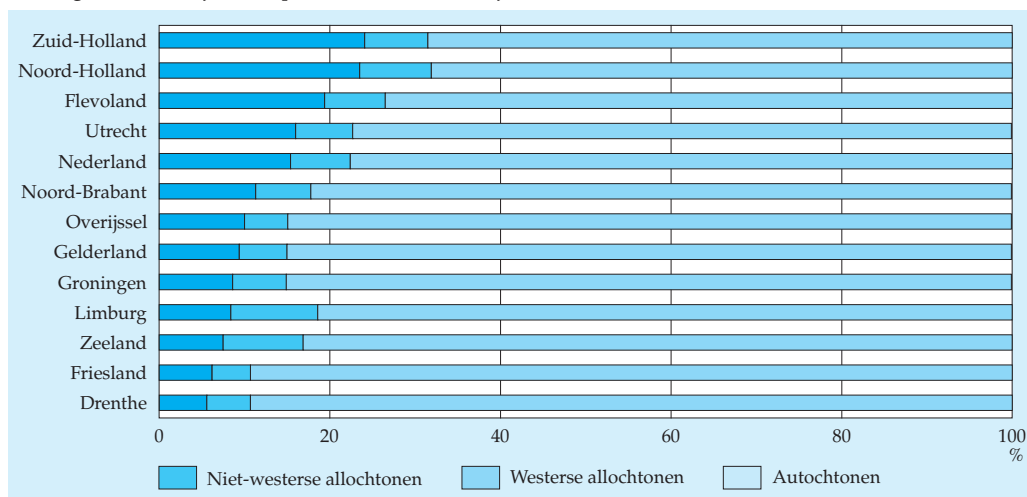

Bron: CBS - Bevolkingsstatistiek.

Spreiding allochtonen

Niet-westerse allochtone jongeren zijn sterk vertegenwoordigd in het westen van Nederland: Zuid-Holland, Noord-Holland, Flevoland en Utrecht. Bijna een kwart van het aantal personen onder de 25 jaar in Noord- en Zuid-Holland is niet-westers allochtoon. In Flevoland is dit 19 procent en in Utrecht 16 procent. In Drenthe is het aandeel niet-westerse allochtone jongeren onder de 25 jaar met 6 procent het kleinst. Westerse allochtone jongeren zijn vooral in Limburg en Zeeland relatief sterk vertegenwoordigd. Zij zijn vaak van Belgische of Duitse herkomst.

1.5 Jongeren van 0–24 jaar naar provincie en herkomst, 1 januari 2002

Bron: CBS - Bevolkingsstatistieken.

1.2 Het gezin

Thuiswonende minderjarige kinderen

De meeste kinderen leven in een huishouden met twee ouders. Naarmate thuiswonende kinderen ouder zijn, neemt het aandeel dat met twee ouders woont af. Van de 0–3-jarigen woont 97 procent met twee ouders, bij de thuiswonende 12–17-jarigen is dit 10 procentpunten lager. Ruim 10 procent van de jongeren van 12–17 jaar maakt dus deel uit van een eenoudergezin. De meeste eenoudergezinnen ontstaan door echtscheiding. Het grootste deel van de kinderen die in een eenoudergezin wonen, woont bij de moeder.

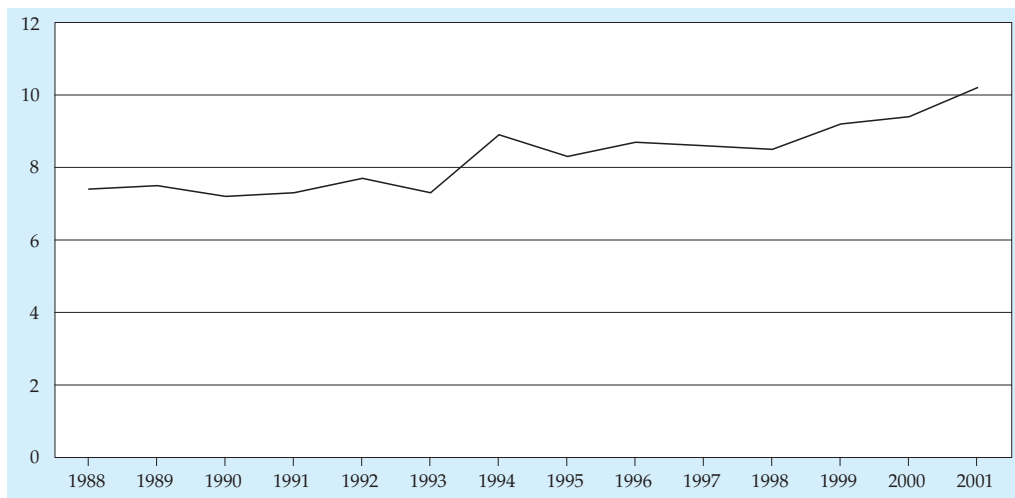
Tabel 1.6
Thuiswonende minderjarigen naar burgerlijke staat van de ouder(s), 1 januari 2001

	0–3 jaar	4–11 jaar	12–17 jaar
	%		
Tweeouderhuishouden	97	91	87
Eenouderhuishouden na echtscheiding	2	6	10
Eenouderhuishouden na verweduwing	0	1	2
Eenouderhuishouden (nooit gehuwd of nog gehuwd)	1	2	2

Bron: CBS - Jaarlijkse Huishoudensstatistiek.

Jaarlijks maakt ruim 1 procent van de minderjarige kinderen de echtscheiding van de ouders mee. In 2001 waren in totaal 36 duizend minderjarige kinderen bij een echtscheiding betrokken. In 1998 waren dit er nog 29 duizend. Enerzijds kan deze stijging worden toegeschreven aan de toename van het aantal echtscheidingen. Anderzijds is het aandeel echtscheidingen waarbij kinderen zijn betrokken toegenomen.

1.7 Aantal minderjarige kinderen bij echtscheiding per duizend minderjarige kinderen

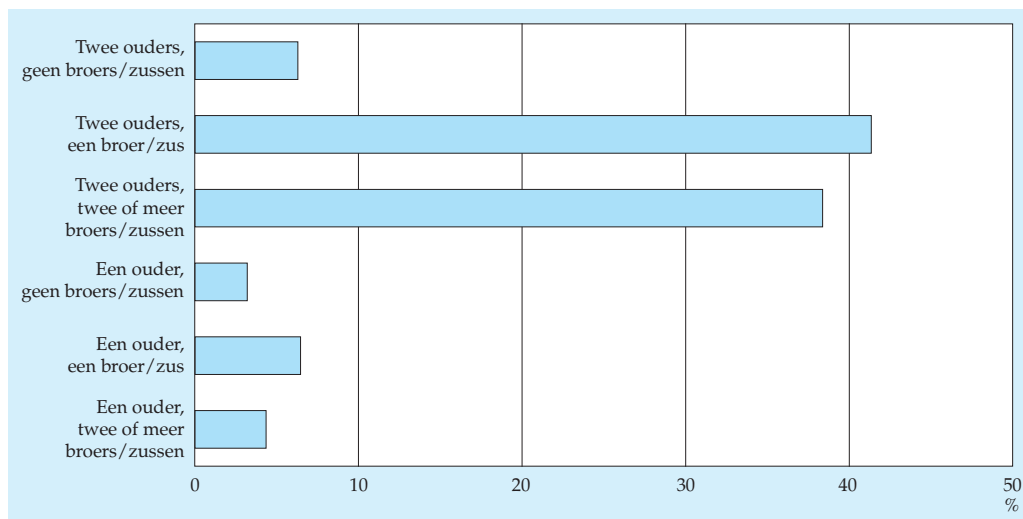
Bron: CBS - Bevolkingsstatistieken.

Gezinsgrootte

Gezinnen zijn momenteel aanzienlijk kleiner dan begin jaren zeventig. Dertig jaar geleden waren er ruim 2,3 miljoen gezinnen met een of meer kinderen. Eenderde van die gezinnen telde drie of meer kinderen. In 2002 telde Nederland ruim 2,5 miljoen gezinnen met kinderen, waarvan 18 procent uit drie of meer kinderen bestond.

De grootste groep kinderen van 8–12 jaar maakt deel uit van een gezin met twee ouders en één (thuiswonende) broer of zus. Het aantal kinderen met twee ouders en twee of meer broers en/of zussen is echter nauwelijks kleiner. Relatief weinig kinderen hebben twee ouders maar geen broer of zus. Slechts 6 procent van de kinderen maakt deel uit van zo'n klein gezin. Eenoudergezinnen tellen naar verhouding vaker maar een kind, al heeft driekwart van de kinderen in een eenoudergezin een of meer broers of zussen. Slechts een van de dertig kinderen van 8–12 jaar woont alleen met een vader of moeder, zonder een broer of zus.

1.8 Acht- tot twaalfjarigen naar aantal ouders en broers/zussen, 2002

Bron: CBS - Jaarlijkse Huishoudensstatistiek.

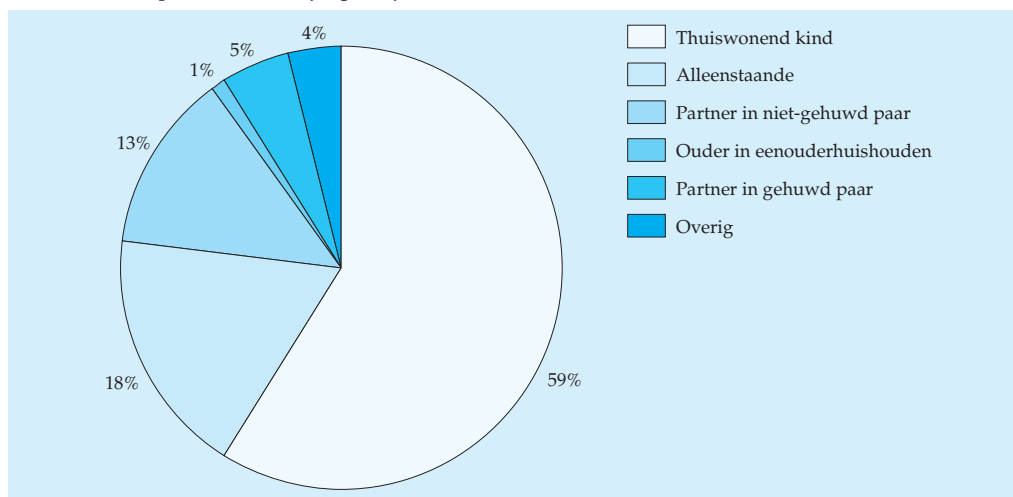
Huishoudenspositie van meerderjarige jongeren

Gemiddeld verlaten jongeren het ouderlijk huis op 22-jarige leeftijd. Meisjes vertrekken eerder dan jongens. Op 21-jarige leeftijd is de helft van alle meisjes uit huis, terwijl deze leeftijd voor jongens twee jaar hoger ligt. De meerderheid van de jongeren woont eerst korte of langere tijd alleen.

Op 1 januari 2002 woonde bijna 60 procent van de 18–24-jarigen nog bij zijn of haar ouders, 18 procent van deze jongeren woonde alleen en 13 procent woonde ongehuwd samen. Slechts 5 procent van de jongeren in deze leeftijdsgroep was getrouwd. Een van de honderd 18–24-jarigen maakte als ouder deel uit van een eenouderhuishouden.

Autochtone jongeren blijven langer bij hun ouders wonen dan allochtone jongeren. Tweederde van de autochtone mannen in de leeftijd 20–24 jaar woont nog bij de ouders thuis. Bij de niet-westerse allochtonen is dit aandeel eenderde. Turken verlaten relatief vroeg het ouderlijk huis. Onder deze bevolkingsgroep is trouwen vanuit het ouderlijk huis op relatief jeugdige leeftijd gebruikelijk.

1.9 Huishoudenspositie van 18–24-jarigen, 1 januari 2002

Bron: CBS - Jaarlijkse Huishoudensstatistiek.

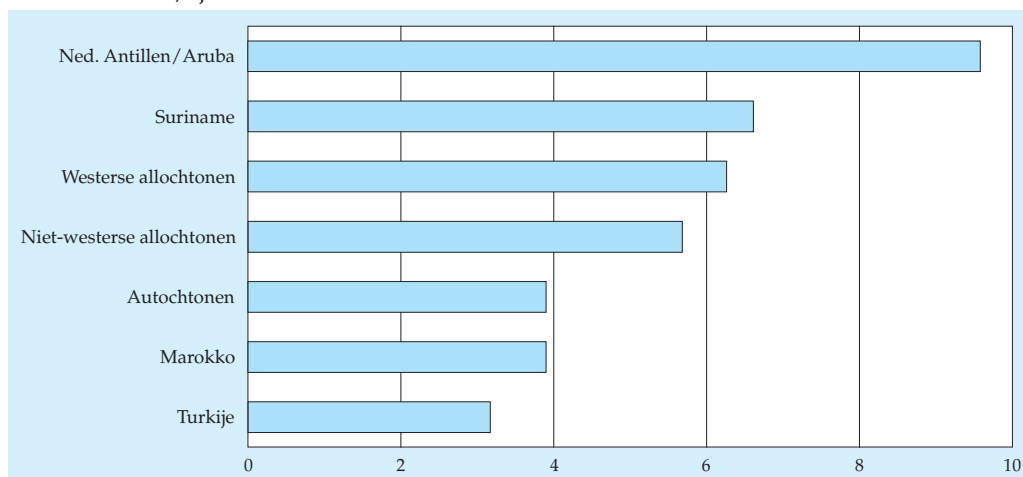
Jongeren in institutionele huishoudens

Sommige jongeren wonen in institutionele huishoudens, zoals gezinsvervangende tehuizen, internaten, inrichtingen voor verstandelijk gehandicapten en gevangenen. In 2001 woonden ruim 21 duizend jongeren onder de 25 jaar in een institutioneel huishouden. Kinderen jonger dan vijf jaar wonen zelden in een institutioneel huishouden: bijna een van de duizend van alle 0–5-jarigen. Het aandeel jongeren dat in een institutioneel huishouden woont is met 1 procent het grootst onder de 15–19-jarigen. Jongens zijn, met zes van de tien bewoners, in de meerderheid.

Ongeveer een kwart van jeugd die deel uitmaakt van een institutioneel huishouden, woont in een inrichting voor verstandelijk gehandicapten en 10 procent in een (psychiatrisch) ziekenhuis, verpleeghuis of verzorgingshuis. Het resterende deel woont in een andere inrichting, zoals een woonvorm voor zintuiglijk gehandicapten, een jeugdinternaat of een gevangenis.

Turkse jongeren maken het minst vaak deel uit van een institutioneel huishouden en Antillianen het vaakst. Bijna 1 procent van de Antilliaanse jeugd wordt tot de institutionele bevolking gerekend.

1.10 Aantal jongeren van 0–24 jaar die deel uitmaken van een institutioneel huishouden per duizend 0–24-jarigen, naar herkomst, 1 januari 2001

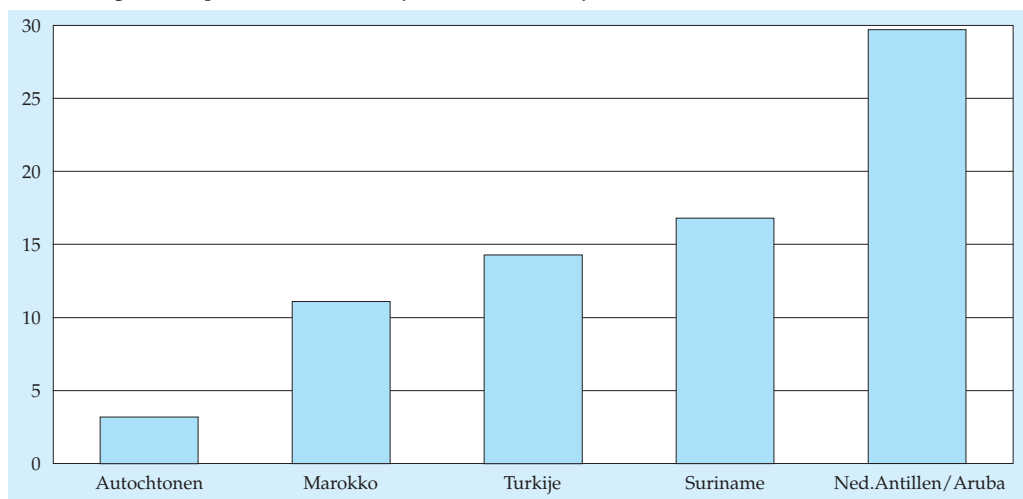

Bron: CBS - Statistiek Institutionele huisvesting.

Tienermoeders en alleenstaande ouders

Het aandeel tienermoeders is de afgelopen decennia sterk gedaald. In 1970 was nog 4 procent van alle vrouwen die een kind kregen jonger dan 20 jaar, in 2001 was dit percentage 1,3. Wel is in de afgelopen jaren het aantal geboorten uit tienermoeders gestaag toegenomen, van minder dan 2 duizend medio jaren negentig naar 2,7 duizend in 2001.

1.11 Aantal geboorten per duizend tienermeisjes, naar herkomst, 1 januari 2001

Bron: CBS - Bevolkingsstatistieken.

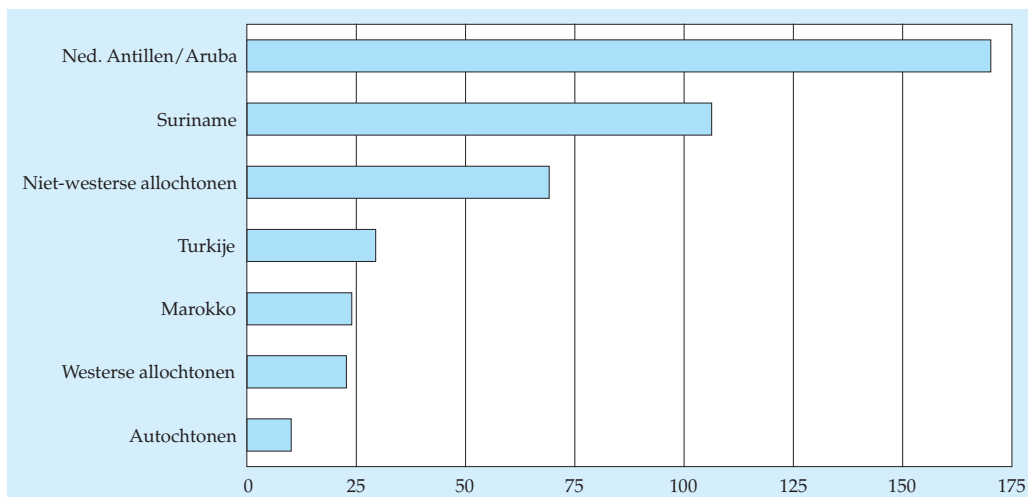
Het aandeel tienermoeders verschilt sterk per herkomstgroep. In 2001 vonden per duizend autochtone 15–19-jarige meisjes 3 bevallingen plaats, terwijl dit aantal per duizend Antilliaanse tienermeisjes tien keer zo hoog is. Ook Surinaamse meisjes worden met 17 bevallingen per duizend meisjes relatief vaak tienermoeder.

Herkomst hangt ook samen met de leeftijd waarop tieners hun kind krijgen. Turkse en Marokkaanse tienermoeders krijgen minder vaak een kind voordat ze meerderjarig zijn. Slechts 7 procent van de Turkse en 5 procent van de Marokkaanse tienermoeders krijgt het kind voor hun 18e verjaardag. Bij autochtone en Surinaamse tienermoeders is dat ongeveer een kwart. Antilliaanse meisjes vormen de grootste risicogroep. Zij zijn relatief het vaakst tienermoeder. Bijna eenderde van deze tienermoeders krijgt een kind voor de 18e verjaardag.

Surinaamse en Antilliaanse jonge vrouwen krijgen relatief vaak buiten een vaste relatie een kind, waardoor veel van deze jonge vrouwen een eenoudergezin vormen. Van alle 15–19-jarige meisjes is een van de duizend een alleenstaande moeder, terwijl dit aandeel per duizend Antilliaanse 15–19-jarige meisjes 35 is. Per duizend Surinaamse meisjes zijn 14 meisjes alleenstaande ouder.

Van alle 20–24-jarige Antilliaanse vrouwen is 17 procent alleenstaande ouder. Ook onder Surinaamse vrouwen in deze leeftijdsgroep komt het eenouderschap met 11 procent vaak voor. Slechts 1 procent van alle autochtone vrouwen van 20–24 jaar is alleenstaande ouder.

1.12 Aantal alleenstaande ouders per duizend vrouwen van 20–24 jaar, naar herkomst, 1 januari 2001

Bron: CBS - Jaarlijkse Huishoudensstatistiek.

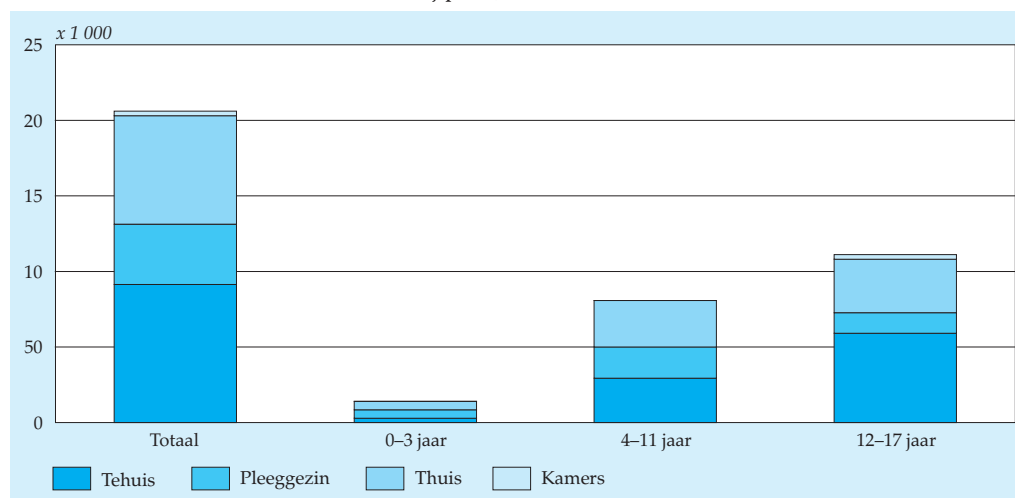
Ondertoezichtstelling

In sommige gezinnen kunnen de ouders de verzorging en de opvoeding van een kind niet alleen aan en loopt het kind het gevaar niet goed op te groeien. Ook vallen ouders soms uit een gezin weg en moeten voorzieningen worden getroffen voor de kinderen. In dergelijke gevallen kan de kinderrechtster ingrijpen door het kind onder toezicht of voogdij te stellen, soms tegen de wil van de ouders of het kind.

Ondertoezichtstelling heeft als doel het kind te beschermen en de ouders te begeleiden bij het verzorgen en opvoeden. Een gezinsvoogd van een voogdij-instelling wordt aangewezen om beslissingen te nemen over de opvoeding van het kind. In 2001 zijn 5 duizend kinderen onder toezicht gesteld. Het totaal aantal kinderen dat in 2001 onder toezicht stond, is 20,6 duizend. Ruim de helft van de onder toezicht staande kinderen is 12–17 jaar.

Bijna 45 procent van de onder toezicht staande kinderen woont in een tehuis. Hierbij gaat het vooral om de wat oudere kinderen. De meeste kinderen van 0–3 jaar wonen in een pleeggezin of in het ouderlijk huis.

1.13 Onder toezicht staande kinderen naar verblijfplaats, 31 december 2001

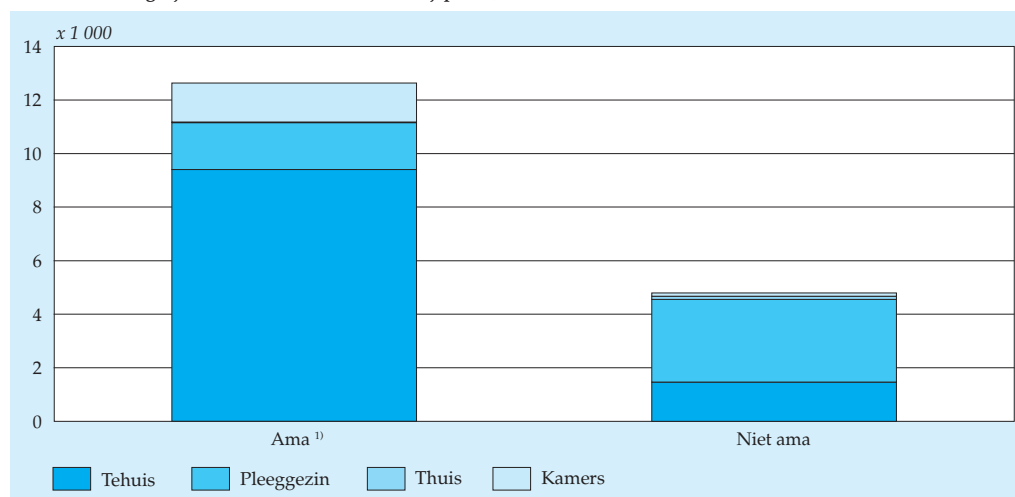
Bron: CBS - Statistiek Justitiële Kinderbescherming.

Voogdij

Minderjarigen in Nederland behoren onder gezag te staan. Dit kan het ouderlijk gezag zijn of voogdij. Als de ouders de verzorging van hun kind niet aan kunnen, dan kan het gezag hen worden ontnomen. De rechter draagt het gezag dan op aan een voogdij-instelling en het kind wordt meestal uit huis geplaatst. Het ontnemen van het ouderlijk gezag geldt voor onbepaalde tijd, maar eindigt uiteraard als het kind meerderjarig wordt.

In 2001 zijn 6 200 kinderen onder voogdij gesteld. Eind 2001 stonden in totaal 17 duizend kinderen onder voogdij. Een speciale groep vormen de alleenstaande minderjarige asielzoekers (ama's). Alle ama's die Nederland binnenkomen, worden onder voogdij gesteld. De meesten wonen in een tehuis. Ruim 70 procent van de onder voogdij staande kinderen in Nederland zijn ama's.

1.14 Onder voogdij staande kinderen naar verblijfplaats, 2001

¹⁾ Alleenstaande minderjarige asielzoekers.

Bron: CBS - Statistiek Justitiële Kinderbescherming.

Adopties

Paren adopteren soms een kind uit ideële overwegingen of omdat ze zelf geen kinderen kunnen krijgen. In 2001 werden 1 119 adopties toegewezen door de rechter. Hiervan bestaat 17 procent uit eenouder- en stiefouderadopties. Van deze adopties is bijvoorbeeld sprake als een van de ouders van een kind is overleden en de nieuwe partner van de verweduwdde ouder het kind adopteert. De meeste gewone adopties vinden op jonge leeftijd plaats.

Tabel 1.15
Adopties via Nederlandse rechtbanken, 2001

	Adopties	w.v.	
		Gewone adopties	Eenouder- en stiefouderadopties
	<i>absoluut</i>		
Totaal			
0-17 jaar	1 119	924	195
0- 3 jaar	1 032	839	193
4-11 jaar	75	74	1
12-17 jaar	9	8	1
Mannen			
0-17 jaar	409	312	97
0- 3 jaar	366	270	96
4-11 jaar	36	35	1
12-17 jaar	6	6	0
Vrouwen			
0-17 jaar	710	612	98
0- 3 jaar	666	569	97
4-11 jaar	39	39	0
12-17 jaar	3	2	1

Bron: CBS - Statistiek Adopties.

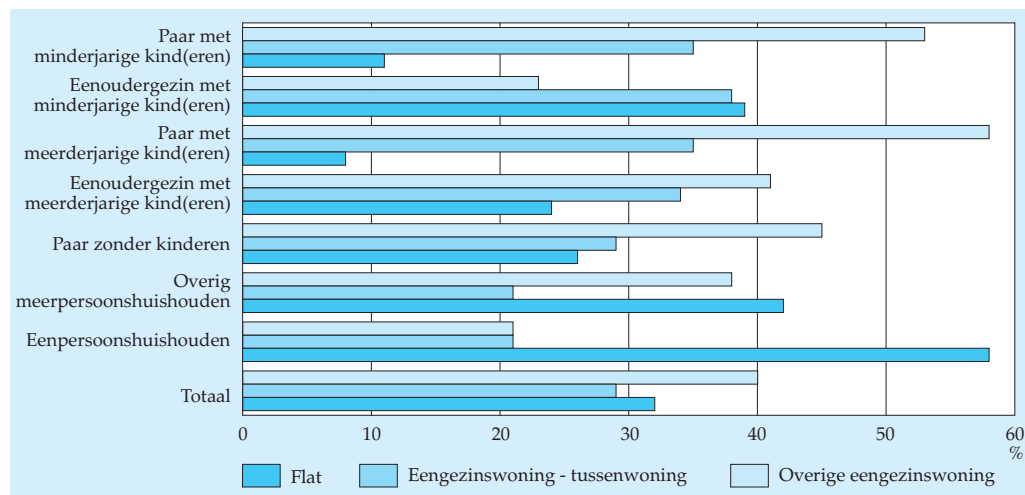
Naast de adopties die de rechtbank toewijst, adopteren sommige ouders kinderen via het Haags Adoptieverdrag. Dit verdrag is gesloten tussen 66 landen die afspraken hebben gemaakt over interlandelijke adoptie. Als aan bepaalde voorwaarden is voldaan, wordt een in het buitenland uitgesproken adoptie in Nederland erkend. In 2001 zijn via dit verdrag 271 kinderen door Nederlandse ouders geadopteerd.

1.3 Woonsituatie van gezinnen

Welgeteld 88 procent van de paren met minderjarige kinderen woonde in 2000 in een eengezinswoning en ruim 11 procent bewoonde een flat. Eenoudergezinnen met minderjarige kinderen woonden vaker in een flat (39%).

Vergeleken met andere typen huishoudens, is bij de paren met kinderen het grootste aandeel huiseigenaren te vinden. In 2000 bezat 72 procent van hen een koopwoning, terwijl in dat jaar iets meer dan de helft van alle huishoudens een eigen woning had.

1.16 Huishoudens naar samenstelling en woningtype, 2000

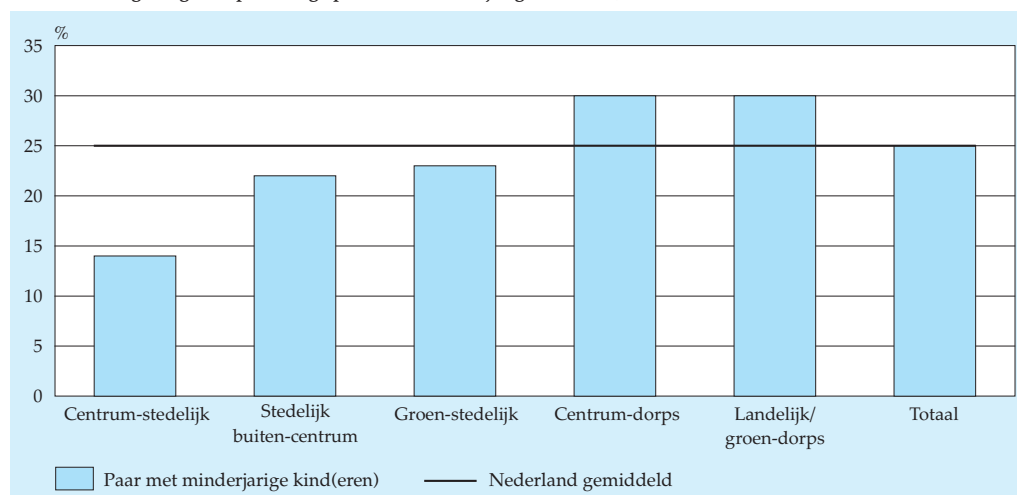

Bron: CBS/VROM - WoningBehoefte Onderzoek.

Woonomgeving

Paren met minderjarige kinderen wonen vooral buiten de stedelijke centra. Slechts 14 procent van de huishoudens in de stedelijke centra zijn gezinnen met minderjarige kinderen. In stedelijke gebieden buiten het centrum (22%) en in de groen-stedelijke woonwijken (23%) komen deze gezinnen al vaker voor. In dorpskernen en in dorpse gebieden komen gezinnen met minderjarige kinderen met 30 procent bovengemiddeld voor.

1.17 Woonomgeving naar percentage paren met minderjarige kinderen, 2000

Bron: CBS/VROM - WoningBehoefte Onderzoek.

Verkeersveiligheid in de buurt

Een bron van zorg voor veel ouders met minderjarige kinderen is de verkeersveiligheid in de buurt. Circa eenderde is van mening dat de verkeerssituatie in hun buurt niet veilig is. Bij de overige huishoudens is dat slechts 21 procent. Hoe jonger de kinderen, des te negatiever denken de ouders over de verkeersveiligheid in hun buurt. Ouders van (jonge) kinderen stellen waarschijnlijk hogere eisen aan de verkeersveiligheid in hun buurt dan de overige buurtbewoners.

Buurtvoorzieningen voor kinderen

Zo'n 40 procent van de huishoudens in Nederland vindt dat het in hun buurt schort aan voldoende voorzieningen voor jongeren. De aanwezigheid van voldoende speelgelegenheid wordt maar weinig beter beoordeeld. De aanwezigheid van voorzieningen en speelgelegenheid voor jongeren worden door mensen met en zonder kinderen ongeveer gelijk beoordeeld.

Verder blijken paren met of zonder kinderen, eenoudergezinnen en ook eenpersoonshuishoudens goed te spreken over voorzieningen zoals medische hulpdiensten, haltes openbaar vervoer, aanwezigheid van parken en plantsoenen en crèches. Over het in de buurt liggen van basisscholen scoorde de tevredenheid opvallend hoog: 92 procent bij paren met minderjarige kinderen en 96 procent bij eenoudergezinnen.

Tabel 1.18
Buurtvoorzieningen, 2000

	Medische voorzie- ningen	Haltes openbaar vervoer	Groen- voor- ziening	Voorzienin- gen voor jongeren	Basis- scholen	Speel- gelegen- heid	Crèche
<i>% dat vindt dat voorziening in de buurt voldoende aanwezig is</i>							
Paar met minderjarige kind(eren)	86	81	81	58	92	63	80
Eenoudergezin met minderjarige kind(eren)	86	86	78	56	96	63	79
Paar met meerderjarige kind(eren)	83	76	83	60	90	64	77
Eenoudergezin met meerderjarige kind(eren)	81	84	80	54	90	70	78
Paar zonder kinderen	86	80	84	62	90	68	79
Overig meerpersoonshuishouden	85	85	82	63	88	70	82
Eenpersoonshuishouden	88	85	81	61	91	66	79

Bron: CBS/VRM - WoningBehoeft Onderzoek.

Betrokkenheid bij de buurt

Paren met thuiswonende kinderen hebben het meest contact met buurtgenoten. Ruim de helft heeft regelmatig contact met de directe burens en ruim vier van de tien hebben contact met andere buurtgenoten. Ook van de paren zonder kinderen heeft de helft regelmatig contact met directe burens. Het aandeel alleenstaande ouders dat contact heeft met buurtgenoten ligt wat lager.

Paren met thuiswonende kinderen voelen zich ook meer betrokken en verantwoordelijk voor de leefbaarheid van de buurt dan andere huishoudens. Daarentegen voelen eenoudergezinnen zich iets minder betrokken bij de buurt. Deze verschillen in betrokkenheid kunnen behalve met de aanwezigheid van kinderen ook samenhangen met andere factoren, zoals woonduur, woonlocatie, kenmerken van de bewoners en type woning.

Tabel 1.19
Integratie in de buurt, 2000

	Heeft contact met directe burens	Heeft contact met andere burens	Voelt zich sterk betrokken met de buurt	Voelt zich verantwoordelijk voor leefbaarheid in de buurt
	%			
Paar met minderjarige kinderen w.v. leeftijd oudste kind	52	41	20	80
0– 4 jaar	50	37	16	75
5–12 jaar	52	44	22	82
13–18 jaar	52	41	20	82
Eenoudergezin met minderjarige kind(eren)	36	28	9	68
Paar met meerderjarige kind(eren)	54	43	19	78
Eenoudergezin met meerderjarige kind(eren)	41	32	13	71
Paar zonder kinderen	50	37	17	76
Overig meerpersoonshuishouden	35	25	15	53
Eenpersoonshuishouden	45	32	11	62
Totaal	48	36	16	72

Bron: CBS/VROM - WoningBehoeft Onderzoek.

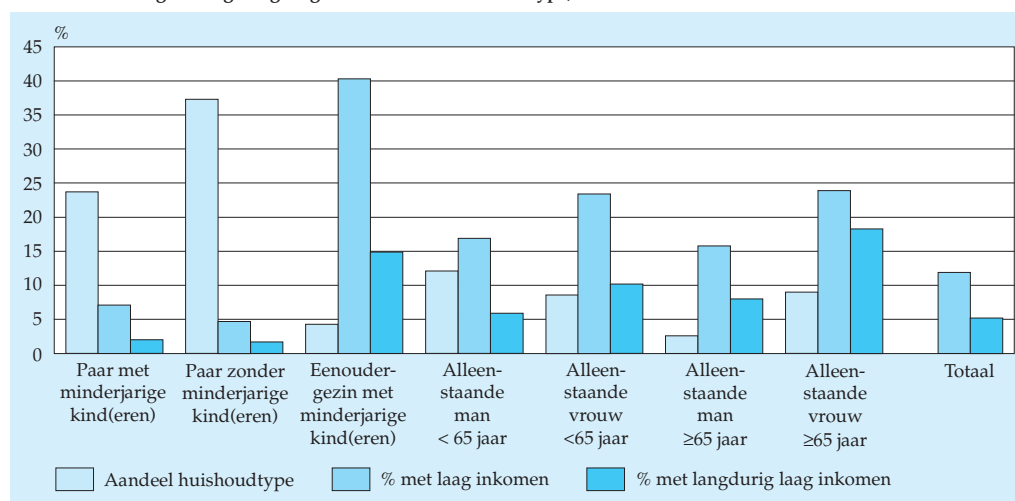
1.4 Inkomenssituatie van gezinnen

Lage inkomens bij gezinnen met kinderen

Inkomen is niet gelijkmatig verdeeld over verschillende groepen in de samenleving. Bij de ene groep huishoudens komen lage inkomens meer voor dan bij de andere. Eenoudergezinnen hebben verhoudingsgewijs vaak een laag inkomen: 40 procent van deze huishoudens had in 2000 een inkomen onder de lage-inkomensgrens. Dat is bijna 3,5 keer zo hoog als gemiddeld. Eenouderge-

zinnen hebben ook beduidend vaker dan gemiddeld langdurig – minstens vier opeenvolgende jaren – te maken met een laag inkomen. Onder paren met minderjarige kinderen is het aandeel lage inkomens relatief klein. Het percentage lage inkomens lag in 2000 bij deze groep met 7 procent ruim onder het gemiddelde van 12 procent. Ook langdurig lage inkomens komen onder paren met minderjarige kinderen verhoudingsgewijs weinig voor.

1.20 Aandeel laag en langdurig laag inkomen naar huishoudtype, 2000

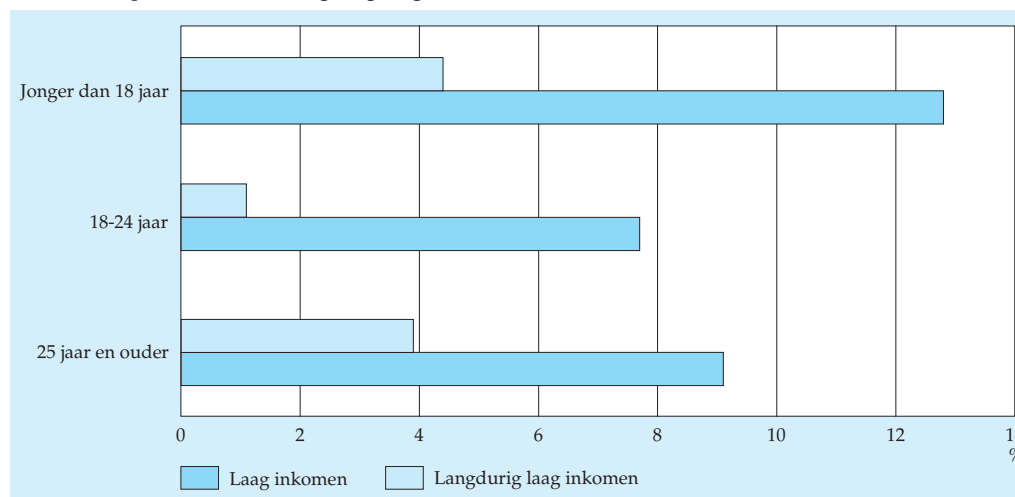
Bron: CBS - Inkomenspanelonderzoek.

Lage inkomens en jongeren

Minderjarige kinderen behoren vaker dan gemiddeld tot een huishouden met een laag inkomen. In 2000 ging het om 13 procent van alle jongeren tot 18 jaar. Daarmee waren er 456 duizend minderjarige kinderen die deel uitmaakten van een huishouden met een laag inkomen. Iets minder dan de helft van deze kinderen behoorde tot een eenoudergezin.

Naarmate de leeftijd van het kind hoger is, neemt het percentage onder de lage-inkomensgrens snel af. Bij kinderen tot 10 jaar was het aandeel in een huishouden met een laag inkomen het grootst: ruim 14 procent. Van de 17-jarigen bevond zich daarentegen nog maar 8 procent onder de lage-inkomensgrens. Ook jongeren van 18–24 jaar behoren verhoudingsgewijs weinig tot een huishouden met een laag inkomen. Het percentage jongeren dat zich langdurig – vier jaar of langer – onder de lage-inkomensgrens bevindt, vertoont een zelfde verloop, alleen op een lager niveau.

1.21 Aandeel personen met een (langdurig) laag inkomen, 2000

Bron: CBS - Inkomenspanelonderzoek.

Inkomensbeoordeling van gezinnen met kinderen

Vaak wordt het inkomen van een huishouden als maat voor de welvaartspositie genomen. Een andere maatstaf is de beoordeling die huishoudens zelf aan hun inkomen geven. Dit oordeel blijkt uit de wijze waarop huishoudens zeggen rond te komen en het inkomen dat huishoudens zelf minimaal nodig vinden. Daarnaast kunnen huishoudens aangeven dat ze vanwege hun financiële situatie schulden moeten maken of juist kunnen sparen.

Eenoudergezinnen beoordelen hun inkomen het meest ongunstig. In 2000 vonden bijna drie van de tien eenoudergezinnen dat zij moeilijk tot zeer moeilijk kunnen rondkomen van hun inkomen. Twee van de tien eenoudergezinnen hadden een inkomen dat ligt onder het niveau dat ze zelf minimaal noodzakelijk vinden en bijna een van de tien gaf aan schulden te moeten maken door hun financiële situatie. Deze aandelen zijn veel hoger dan bij paren met kinderen.

De beoordeling van de inkomenspositie is bij eenoudergezinnen in de periode 1998–2000 wel een stuk verbeterd. Het aandeel eenoudergezinnen met een inkomen onder het minimaal benodigd geachte inkomen daalde in deze periode met 10 procentpunt naar 19 procent. Daarmee is het aandeel eenoudergezinnen dat meer inkomen heeft dan men zelf minimaal nodig vindt, gestegen van 71 naar 81 procent. Tevens is bij zowel een- als tweeoudergezinnen het algemene oordeel over de financiële situatie gunstiger geworden. Het percentage gezinnen met kinderen dat aangeeft geld te kunnen sparen, is ten opzichte van twee jaar eerder met 4 tot 5 procentpunt gestegen.

Tabel 1.22
Huishoudens naar beoordeling van het inkomen, 2000

	Paren met kinderen	Eenouder- gezinnen	Huishoudens zonder kinderen
	%		
Rondkomen van het inkomen			
Moeilijk tot zeer moeilijk	5	29	9
Niet moeilijk maar ook niet gemakkelijk	43	48	36
Gemakkelijk tot zeer gemakkelijk	52	23	56
Vergelijking ontvangen en minimaal benodigd geachte huishoudinkomen			
Ontvangen inkomen < minimaal benodigde inkomen	7	19	11
Ontvangen inkomen ≥ minimaal benodigde inkomen	93	81	89
Financiële situatie van het huishouden			
Schulden maken	2	8	2
Spaargeld opnemen	7	10	8
Precies rondkomen	24	47	25
Beetje of veel geld overhouden	68	34	65

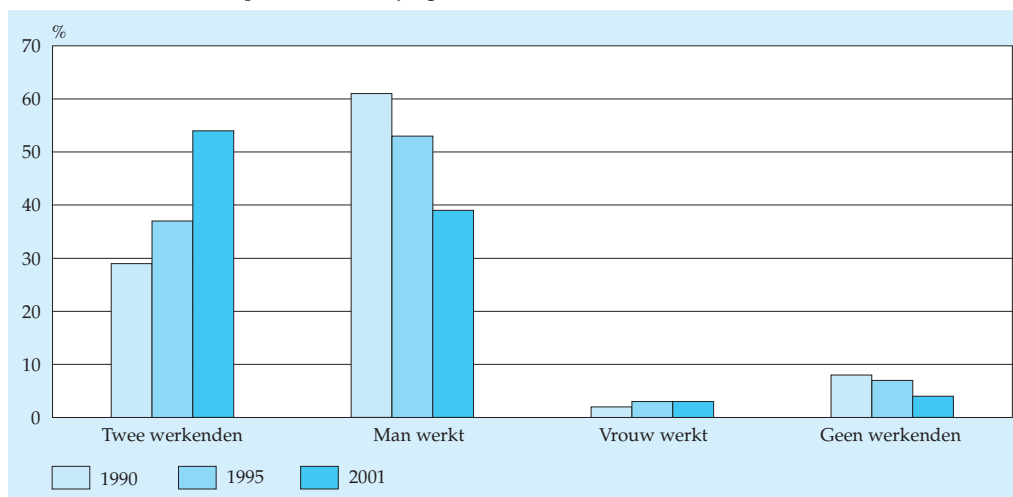
Bron: CBS - Sociaal-economisch panelonderzoek.

1.5 Taakverdeling in het gezin

Werkende ouders

Een steeds groter deel van de vrouwen blijft tegenwoordig werken als zij kinderen krijgen. Daarmee is de taakverdeling binnen het gezin minder vanzelfsprekend geworden. Tot begin jaren tachtig was in de meeste gezinnen de man kostwinner en zorgde de vrouw voor de kinderen en het huishouden. In 2001 werd in meer dan de helft van de gezinnen met minderjarige kinderen door beide partners 12 uur of meer per week gewerkt. De combinatie fulltime-parttime is de meest voorkomende combinatie in gezinnen met minderjarige kinderen; in 43 procent van deze gezinnen werkte in 2001 een ouder fulltime en had de ander een parttime baan. Dat is een stijging van 17 procentpunten in tien jaar tijd. Door het toegenomen aantal tweeverdieners is het aantal paren met een kostwinner in gezinnen met minderjarige kinderen met 19 procentpunten afgenomen tot 38 procent.

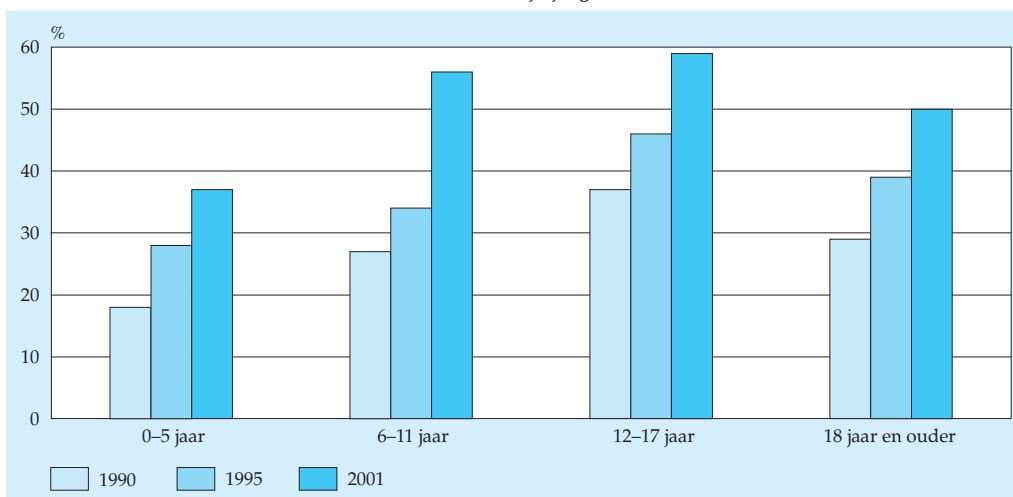
1.23 Arbeidsdeelname van paren met minderjarige kinderen

Bron: CBS - Enquête beroepsbevolking.

Ook de arbeidsdeelname van alleenstaande moeders is in het laatste tien jaar sterk gestegen. In 2001 had de helft van hen een betaalde baan van minstens 12 uur per week.

1.24 Arbeidsdeelname van alleenstaande moeders naar leeftijd jongste kind

Bron: CBS - Enquête beroepsbevolking.

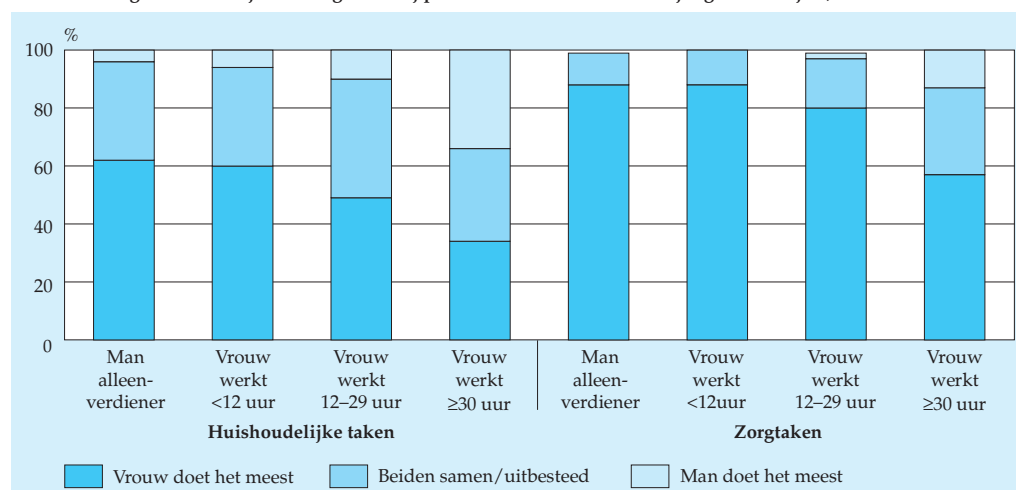
Huishoudelijk werk en zorg

Het toegenomen aantal tweeverdieners zorgt dat de taakverdeling in huishoudens minder vanzelfsprekend wordt. In de Gezinsmonitor 2000 van het CBS en de Nederlandse Gezinsraad (NGR) is gekeken naar de taakverdeling binnen gezinnen met een of meer kinderen onder de twaalf jaar.

Over het algemeen nemen moeders de meeste huishoudelijke taken voor hun rekening. In gezinnen waarin de moeder niet of minder dan twaalf uur per week werkt, doet de vrouw in 60 procent van de gevallen de meeste huishoudelijke taken. In gezinnen waarin de vrouw tussen de 12–30 uur per week werkt, geldt dat voor iets minder dan de helft van de moeders. In gezinnen waarin beide partners 30 uur of meer per week werken, zijn de taken het meest gelijkmatig verdeeld. In eenderde van deze gezinnen doet de vrouw het meest, in eenderde van de gezinnen doet de man het meest, en in eenderde van de gezinnen worden de huishoudelijke taken gelijk verdeeld. Voor zover mannen meer huishoudelijke taken verrichten, gaan ze vooral koken en boodschappen doen. Het schoonmaken wordt verdeeld tussen de partners. Wassen blijft vooral een aangelegenheid voor moeders.

In alle gezinstypen is de vrouw degene die de meeste tijd besteedt aan zorg. Moeders zorgen vooral voor de kinderen als ze ziek zijn, gaan met het kind naar de dokter en brengen en halen de kinderen naar en van school. Vaders zijn over het algemeen nog het meest betrokken bij het huiswerk en bij het bezoek aan ouderavonden. Als vrouwen 12 uur of meer per week werken, nemen de vaders iets meer zorgtaken voor hun rekening. In de gezinnen waarin beide ouders 30 uur of meer per week werken, zorgt 13 procent van de vaders het meest en in 30 procent van de gezinnen zijn de zorgtaken gelijk verdeeld. De meeste vaders doen echter aanzienlijk minder aan zorgtaken dan de moeders.

1.25 Verdeling huishoudelijke en zorgtaken bij paren met minstens een kind jonger dan 12 jaar, 2000

Bron: CBS/NGR - Gezinsmonitor 2000.

Kinderopvang

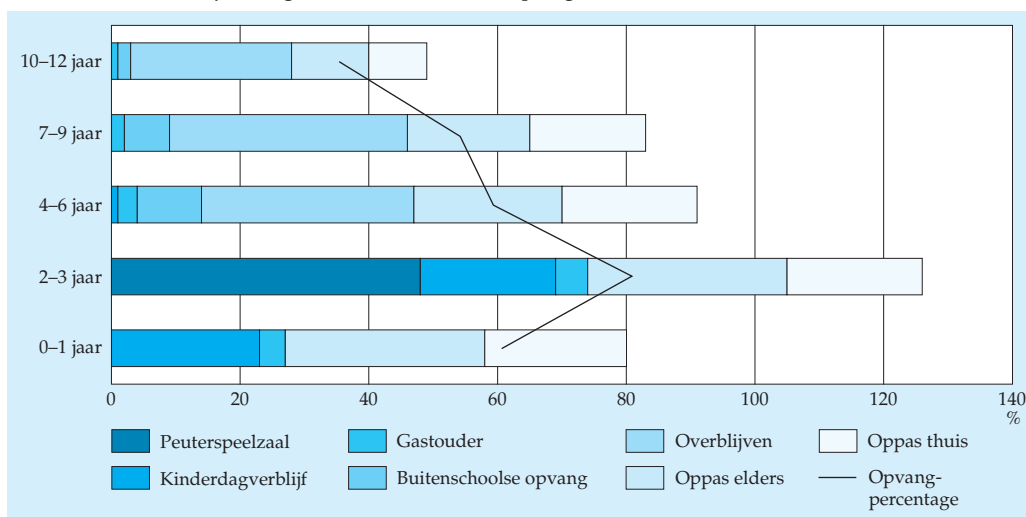
Van alle kinderen in Nederland tot en met twaalf jaar heeft meer dan de helft te maken met kinderopvang. Die kan variëren van een peuterspeelzaal voor 2–3-jarigen, een kinderdagverblijf voor 0–4-jarigen, buitenschoolse opvang voor kinderen vanaf vier jaar, overblijven op school, opvang door gastouders of een oppas die aan huis komt of waar het kind heen gaat. Ook een combinatie van de verschillende vormen van opvang komt vaak voor. Van alle kinderen met kinderopvang heeft 40 procent te maken met meer dan een vorm van opvang.

Op welke wijze kinderen worden opgevangen hangt sterk samen met de leeftijd. Van de baby's (0–1-jarigen) wordt bijna een kwart naar een kinderdagverblijf gebracht en bijna een van de drie naar een oppas. Ook komt voor bijna een kwart van de baby's een oppas aan huis. In totaal wordt voor 61 procent van de 0–1-jarigen gebruik gemaakt van kinderopvang. Bijna een van de drie baby's met opvang heeft met meer dan een vorm van opvang te maken. De meest voorkomende combinatie is een oppas aan huis en naar een oppas toe. Van de baby's die naar een kinderdagverblijf gaan heeft eenderde daarnaast ook nog een oppas.

Het opvangpercentage ligt voor de 2–3-jarigen, de peuters, beduidend hoger, namelijk op 81 procent. Op deze leeftijd worden veel kinderen naar de peuterspeelzaal gebracht. De peuterspeelzaal is de populairste vorm van opvang voor deze leeftijdsgroep. Bijna de helft van alle peuters gaat er heen. Van alle driejarigen gaat zelfs bijna tweederde naar de peuterspeelzaal. Het gebruik van het kinderdagverblijf en oppas is bij de peuters nauwelijks anders dan bij de baby's. Van alle peuters met opvang heeft bijna de helft met meer dan een vorm van opvang te maken. De meest voorkomende combinaties zijn peuterspeelzaal en oppas aan huis of naar de oppas toe.

Zodra de kinderen naar de basisschool gaan, komen er andere vormen van opvang in zicht. Een van de drie kinderen in de leeftijd van 4–12 jaar blijft over op school. Een van de vijftien kinderen gaat naar de buitenschoolse opvang. De helft van deze groep bestaat uit kinderen tussen de vier en zes jaar. Naarmate kinderen ouder worden, neemt het gebruik van de buitenschoolse opvang af. Het tussen de middag overblijven op school van kinderen die geen continuïteit hebben, komt zeer veel voor. Bijna eenderde van de kinderen op de basisschool blijft regelmatig over op school. De allerkleinsten, de 4-jarigen, en de oudsten, de 11–12-jarigen, blijven minder over dan de tussenliggende leeftijdsgroepen. Voor bijna alle vormen van opvang geldt dat het gebruik ervan afneemt, naarmate de kinderen ouder worden. Van de 10–12-jarigen heeft nog maar eenderde met opvang te maken.

1.26 Kinderen van 0–12 jaar die gebruik maken van kinderopvang, 2001 ¹⁾

¹⁾ Kinderen kunnen gebruik maken van meerdere vormen van opvang.

Bron: CBS - POLS.

Kinderen die gebruik maken van kinderopvang worden gemiddeld 12 uur per week opgevangen. Het gemiddeld aantal uren is het hoogst voor de jongste kinderen en neemt af met de leeftijd. Kinderen die nog niet naar de basisschool gaan worden gemiddeld 17 uur per week opgevangen. Zodra de kinderen naar school gaan halveert het aantal uren. In de loop van de schooltijd loopt het aantal verder terug naar 6 uur per week voor 10–12-jarigen. De helft van alle kinderen met opvang wordt minder dan 8 uren per week opgevangen. Voor de kinderen die nog niet naar school gaan geldt dat maar voor een kwart. Van de jonge kinderen wordt 10 procent meer dan 30 uren per week opgevangen.

Reden gebruik kinderopvang

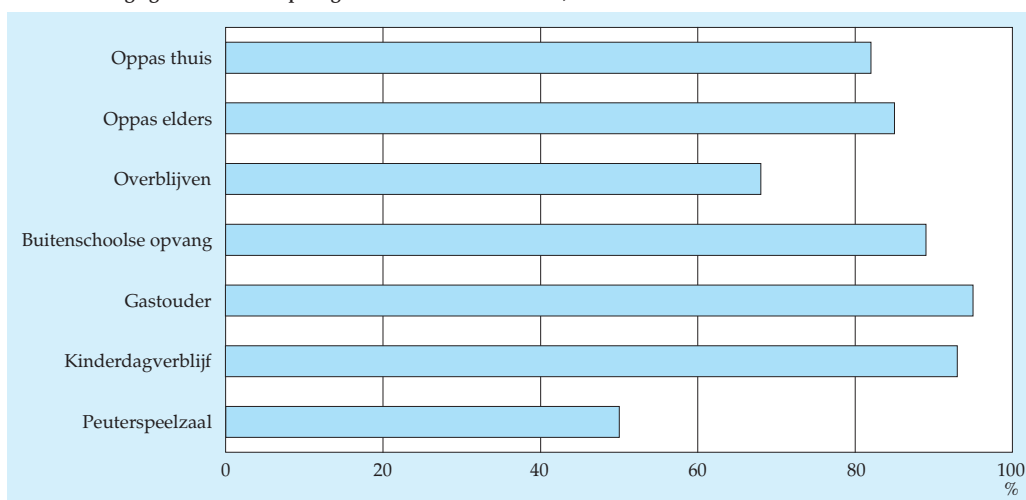
Kinderopvang in een kinderdagverblijf, bij gastouders en bij de buitenschoolse opvang vindt vooral plaats vanwege het werk van de ouders. Bij meer dan negen van de tien ouders met kinderen in een van deze opvangvormen is werk het motief voor het gebruik van kinderopvang. Dat kinderen overblijven op school is voor tweederde van de ouders vanwege hun werk. Dat is (met uitzondering van de peuterspeelzaal) minder vaak dan bij andere vormen van kinderopvang.

De tijd die kinderen doorbrengen in een peuterspeelzaal is in verhouding tot andere vormen van opvang gering. Voor ouders, die vanwege hun werk kinderopvang nodig hebben, biedt de peuterspeelzaal dan ook minder soelaas. De helft van alle ouders die hun kind er heen brengen, doet dat toch vanwege

een baan. Ongeveer net zo vaak wordt als reden opgegeven dat het goed is voor de ontwikkeling van het kind.

Ook de oppas buitenshuis en aan huis wordt door meer dan 80 procent van de ouders ingeschakeld in verband met hun baan. Daarnaast geeft een van de acht ouders aan dat een oppas buitenshuis gevraagd wordt, zodat ze tijd hebben voor andere activiteiten. De oppas thuis wordt door bijna een van de vijf ouders ingeschakeld om aan andere activiteiten toe te komen.

1.27 Percentage gebruik kinderopvang i.v.m. werk van de ouders, 2001

Bron: CBS - POLS.

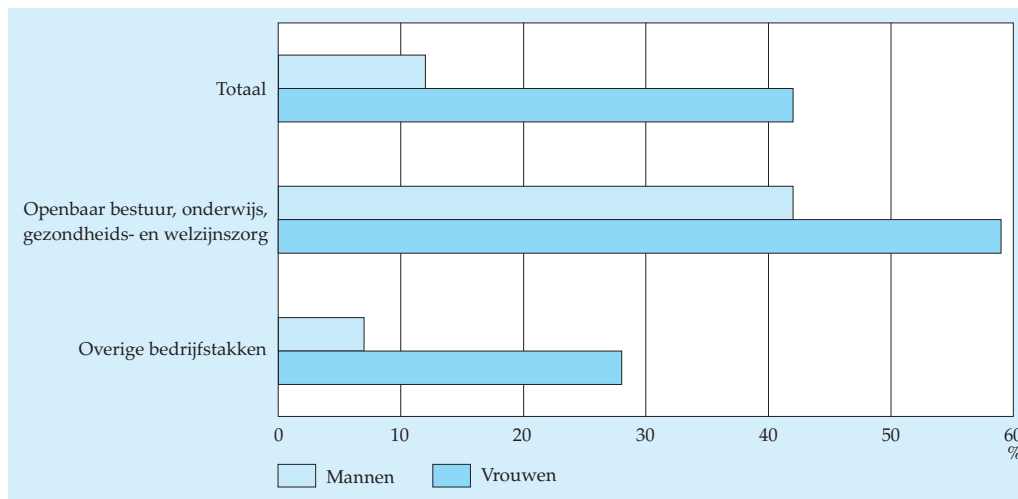
Ouderschapsverlof

Sinds 1 januari 1991 is de Wet op het ouderschapsverlof van kracht. De wet geeft werknemers met een kind tot acht jaar de mogelijkheid om onbetaald ouderschapsverlof op te nemen. De hoofdregel is dat het verlof wordt opgenomen voor maximaal de helft van de arbeidsduur per week gedurende een aaneengesloten periode van zes maanden. Afwijking van de hoofdregel is mogelijk via CAO-onderhandelingen en in overleg tussen werkgever en werknemer. De bekendste afwijking is de betaalde ouderschapsverlofregeling voor ambtenaren.

In 2001 hebben 55 duizend mensen ouderschapsverlof opgenomen. Dat betekent dat een kwart van de werknemers die recht hadden op ouderschapsverlof ook daadwerkelijk gebruik hebben gemaakt van de regeling. Vrouwen nemen vaker ouderschapsverlof op dan mannen. In 2001 heeft 42 procent van de rechthebbende vrouwen het verlof opgenomen, bij de mannen was dit 12 procent.

De ouderschapsverlofregeling wordt vooral door ambtenaren benut. In 2001 heeft ruim de helft van de werknemers in het openbaar bestuur, het onderwijs en de gezondheid- en welzijnszorg die recht hadden op ouderschapsverlof ook daadwerkelijk verlof opgenomen. Van de ouders die in andere sectoren werkten, nam 14 procent ouderschapsverlof op. Ook bij de ambtenaren maken vrouwen vaker gebruik van de regeling dan mannen. De verschillen zijn echter beduidend minder groot dan in de overige sectoren. In 2001 heeft 59 procent van de vrouwelijke ambtenaren gebruik gemaakt van de regeling en 42 procent van de mannelijke ambtenaren.

1.28 Aandeel werknemers dat gebruik maakt van de ouderschapsverlofregeling, 2001

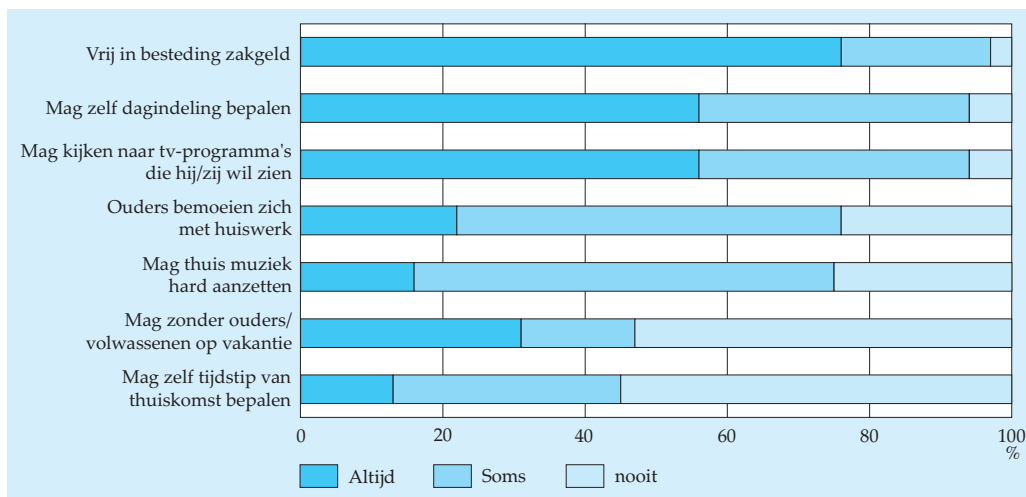
Bron: CBS - Enquête beroepsbevolking.

1.6 Opvoedingsklimaat

Tolerantie

Als jongeren bij hun ouders/verzorgers thuis wonen hebben ze doorgaans te maken met 'huisregels'. Er zijn ouders die hun kinderen in bepaalde zaken vrij laten, terwijl andere ouders minder tolerant zijn en strengere regels hante- ren. Over een aantal onderwerpen is de mening van de thuiswonende jeugd van 12-18 jaar gepeild. In hoeverre worden zij thuis in bepaalde zaken altijd, soms of nooit vrij gelaten?

1.29 Onderwerpen waarin ouders hun inwonende kinderen (12–18 jaar) altijd, soms of nooit vrij laten, 2001

Bron: CBS - POLS.

Als het gaat om de besteding van het zakgeld of het zelf verdiende geld hebben jongeren over het algemeen een grote vrijheid. Driekwart van de 12–18-jarige thuiswonende jongeren kan op eigen wijze het geld dat hen ter beschikking staat besteden. Acht van de tien 12–14-jarigen vinden dat hun ouders voldoende zakgeld geven. Degenen die vinden dat er te weinig zakgeld wordt gegeven, zijn van mening dat dit niet komt omdat hun ouders over te weinig financiële middelen beschikken, maar omdat de ouders niet van plan zijn meer te geven.

Het televisie kijken wordt door veel ouders niet aan banden gelegd. Ruim de helft mag naar alle programma's op televisie kijken die ze willen zien en ruim eenderde geeft aan dat zij dit soms mogen. Ouders bemoeien zich over het algemeen wel met het huiswerk dat jongeren krijgen. Bij twee van de tien jongeren bemoeien de ouders zich altijd met het huiswerk; bij ruim de helft is dit soms het geval. Ouders bemoeien zich meer met het huiswerk van jongens dan van meisjes.

Strenger zijn ouders als het gaat om het hanteren van de volumeknop bij het draaien van muziek. Een kwart van de thuiswonende 12–18-jarigen mag van zijn/haar ouders de muziek nooit hard aanzetten als zij daar zin in hebben. Zes van de tien jongeren mogen dit soms en 16 procent mag dit in hun ogen altijd.

Veel thuiswonende jongeren mogen niet zonder hun ouders of andere volwassenen op vakantie. Ruim de helft van de jongeren wordt een vakantie zonder begeleiding niet toegestaan. Dit geldt zowel voor jongens als voor meisjes. Ongeveer eenderde van de jongeren krijgt toestemming om zonder volwassenen op vakantie te gaan.

Het strengst zijn ouders als het gaat om het tijdstip waarop 12–18-jarigen 's avonds laat thuis moeten komen. Van ruim de helft van de jongeren bepalen de ouders dit tijdstip; eenderde mag het soms zelf bepalen. Slechts 13 procent van de thuiswonende 12–18-jarigen wordt hierin vrijgelaten. Meer jongens dan meisjes mogen zelf bepalen hoe laat ze 's avonds thuiskomen.

Met het samen slapen van de zoon of dochter met de vaste vriend/vriendin op een kamer heeft het merendeel van de ouders geen probleem. Vier van de tien inwonende jongeren van 15–24 jaar hebben een vaste vriend of vriendin. Meer dan driekwart van hen mag deze op de eigen slaapkamer laten slapen. Relatief meer 18–24-jarigen dan 15–17-jarigen en meer meisjes dan jongens hebben vaste verking. Het blijven slapen van de vriend/vriendin wordt bij 18–24-jarigen meer geaccepteerd dan bij de 15–17-jarigen. Tussen zoon of dochter wordt geen onderscheid gemaakt. Evenveel jongens als meisjes mogen de vriend/vriendin op de eigen kamer laten slapen.

Op het gebruik van softdrugs rust een groot taboe. Bij negen van de tien 12–24-jarigen die bij de ouders onder een dak wonen, wordt het gebruik van softdrugs door de ouders niet geaccepteerd. Bij de 18–24-jarigen en bij jongens wordt het gebruik van softdrugs meer getolereerd dan bij de 12–17-jarigen en meisjes.

Tabel 1.30
Vaste verking, toestemming om samen te slapen en om softdrugs te gebruiken, 2001

	Inwonende jongeren		
	12–17 jaar	18–24 jaar	25–29 jaar
	%		
Heeft vaste vriend/vriendin ¹⁾	30	47	47
w.v.			
Mag vriend/vriendin op eigen slaapkamer laten slapen	67	83	84
Mag softdrugs gebruiken	5	22	34

¹⁾ Vraag gesteld aan personen van 15–29 jaar.

Bron: CBS - POLS.

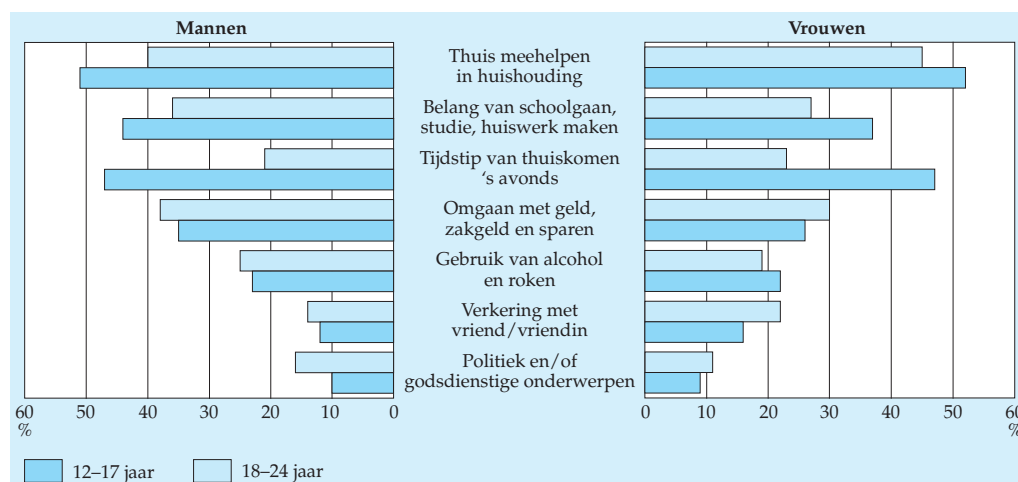
Over het algemeen zijn jongeren dus niet geheel vrij in hun doen en laten. Het is wel zo dat naarmate jongeren ouder worden, ouders de teugels wat laten vieren en meer vrijheden toestaan.

Problemen

Ondanks dat ouders hun kinderen in sommige zaken niet geheel vrij laten, leidt dit niet altijd tot problemen tussen ouders en kinderen. Toch blijven er onderwerpen waarover jongeren anders kunnen denken dan hun ouders, wat wel eens aanleiding kan geven tot huiselijke problemen.

Een door veel jongeren genoemd onderwerp van discussie is 'het thuis meehelpen in de huishouding'. Van alle thuiswonende jongeren van 12–24 jaar geeft bijna de helft aan dat hierover thuis wel eens problemen ontstaan. Andere onderwerpen als 'het belang van het naar schoolgaan, studeren en huiswerk maken' en 'het tijdstip van thuiskomen 's avonds' leiden volgens bijna vier van de tien tot problemen met de ouders. Eenderde noemt 'het omgaan met geld, zakgeld en sparen'. Twee van de tien inwonende jongeren tot 25 jaar heeft wel eens problemen met zijn/haar ouders als het gaat om het gebruik van alcohol en nicotine. Volgens de jongeren leveren 'de verkering met vriend of vriendin' en 'politieke en/of godsdienstige onderwerpen' minder aanleiding tot problemen.

1.31 Onderwerpen die wel eens aanleiding geven tot problemen tussen inwonende jongeren (12–24 jaar) en hun ouders, 2001

Bron: CBS - POLS.

Jongeren van 12–17 jaar ondervinden meer problemen met hun ouders dan jongeren van 18–24 jaar. Het gaat dan vooral om zaken als het thuis meehelpen in de huishouding, het belang van de studie en het tijdstip waarop ze geacht worden 's avonds laat thuis te komen. Zoals eerder bleek, mag meer dan de helft van de 12–18-jarigen nooit zelf bepalen hoe laat ze 's avonds thuiskomen. Aangezien bijna de helft van de 12–17-jarigen melding maakt van huiselijke problemen omtrent dit onderwerp, blijkt dat het voorgeschreven tijdstip van de ouders niet zonder meer wordt geaccepteerd. Problemen als gevolg van politieke of godsdienstige meningsverschillen komen relatief weinig voor

bij 12-17-jarigen. Dit leidt pas op latere leeftijd tot problemen tussen thuiswonende jongeren en hun ouders.

Meer jongens dan meisjes ervaren problemen met de ouders als het gaat om het belang van de studie, het uitgeven van zakgeld en politieke of godsdienstige onderwerpen. Meer meisjes melden dat de verkering wel eens tot meningsverschillen met de ouders leidt. Het gaat dan vooral om thuiswonende meisjes van 18-24 jaar.

Lichamelijke straf

Al is de thuiswonende jeugd het niet altijd met de ouders eens of doen zij dingen waarmee ouders het niet eens zijn, de meeste jongeren worden niet met behulp van lichamelijke straffen door ouders gecorrigeerd. Acht van de tien thuiswonende jongeren van 12-24 jaar krijgen van hun ouders geen lichamelijke straf. Twee van de tien krijgen soms of hebben wel eens slaag gekregen van hun ouders omdat ze dingen deden die volgens de ouders niet door de beugel konden. Meer 12-17-jarige dan 18-24-jarige jongeren geven aan wel eens lichamelijk gestraft te zijn. Het kan zijn dat hier een geheugeneffect meespeelt en een deel van de 18-24-jarigen vergeten is dat de ouders wel eens geslagen hebben.

Thuiswonende schooljeugd

Een specifieke groep jongeren vormt de thuiswonende schooljeugd tot en met 18 jaar van wie een of beide ouders werken. Als zij van school thuiskomen treft 18 procent meestal geen van de ouders of verzorgers thuis. Het merendeel van de jongeren wiens ouders niet thuis zijn, heeft daar geen moeite mee. Voor bijna zes van de tien van hen duurt het maximaal twee uur voordat een van de ouders thuiskomt.

Deze tijd kan met diverse activiteiten worden ingevuld. De helft van de jongeren maakt huiswerk. Vier van de tien kijken naar de televisie en eenderde computert. Een kwart van de jongens hangt buiten wat rond; meisjes doen dit nauwelijks (6%). Daarnaast kruipen meer jongens dan meisjes thuis achter de computer.

Tabel 1.32
Thuiswonende schooljeugd van 12–18 jaar, 2001

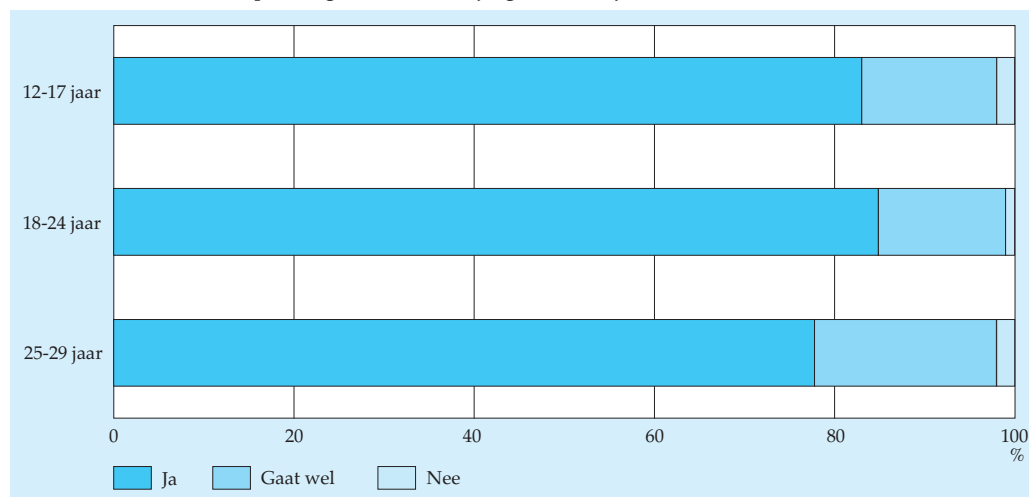
	Mannen	Vrouwen	Totaal
	%		
Ouder(s) meestal thuis	82	82	82
Ouder(s) meestal niet thuis	18	18	18
w.v.			
Mening over meestal niet thuis zijn ouder(s)			
Niet vervelend	83	74	79
Soms vervelend	15	22	19
Vervelend	2	3	2
Tijdsduur voordat ouder(s) thuis zijn			
Minder dan 1 uur	14	16	15
1 tot 2 uur	45	45	45
2 tot 3 uur	19	22	20
Meer dan 3 uur	6	4	5
Tijdsduur variabel	15	13	14
Activiteiten voordat ouder(s) thuiskomen			
Tv kijken	44	41	43
Muziek luisteren	25	24	25
Computeren	50	17	34
Buiten rondhangen	24	6	15
Huiswerk maken	48	53	50
Met vriend(inn)en binnen blijven	23	22	22
Iets anders	12	16	14

Bron: CBS - POLS.

Tevredenheid opvoeding

Ruim acht van de tien thuiswonende jongeren is tevreden over de wijze waarop hun ouders opvoeden. Slechts 2 procent heeft hier een negatief oordeel over. De overige 15 procent antwoordt 'gaat wel' op de vraag of zij tevreden zijn over de manier waarop ze opgevoed worden. Evenveel jongens als meisjes spreken een positief oordeel uit over de wijze van opvoeding door de ouders. Ook jongeren die inmiddels het huis uit zijn, kijken met tevredenheid terug naar hun opvoeding. Hun mening verschilt niet van die van de thuiswonende jeugd.

1.33 Tevredenheid over de opvoeding van inwonende jongeren (12–29 jaar), 2001

Bron: CBS - POLS.

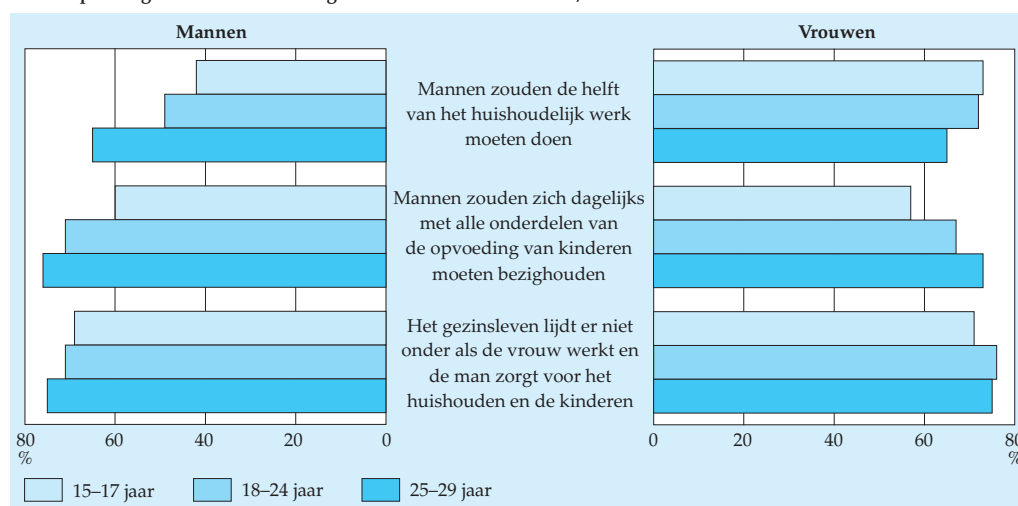
1.7 Opvattingen over taakverdeling

Emancipatie

Als het gaat om de verdeling van de huishoudelijke werkzaamheden, de opvoeding van kinderen in handen van mannen en de stelling dat mannen minder zouden moeten gaan werken na de geboorte van kinderen, houden 15–24-jarigen er minder geëmancipeerde opvattingen op na dan 25–29-jarigen. Andere uitspraken als 'een man zou zijn eigen wensen in zijn werk moeten aanpassen aan de carrière van zijn vrouw', 'het gezinsleven lijdt er niet onder als de vrouw werkt en de man zorgt voor het huishouden en de kinderen' en 'een man zou zijn werk niet moeten aanpassen vanwege de kinderen' leveren geen significante verschillen tussen jongeren en 25–29-jarigen.

Over de taakverdeling rondom huishoudelijk werk is vooral op jonge leeftijd sprake van een meningsverschil tussen de seksen. Minder dan de helft van de 15–24-jarige jongens vindt dat de huishoudelijke taken evenredig verdeeld moeten worden. Bij de meisjes is daarentegen bijna driekwart deze mening toegedaan. Na het 25ste levensjaar vindt zowel tweederde van de mannen als van de vrouwen dat mannen de helft van het huishoudelijk werk zouden moeten uitvoeren.

1.34a Opvattingen over taakverdeling tussen mannen en vrouwen, 2001

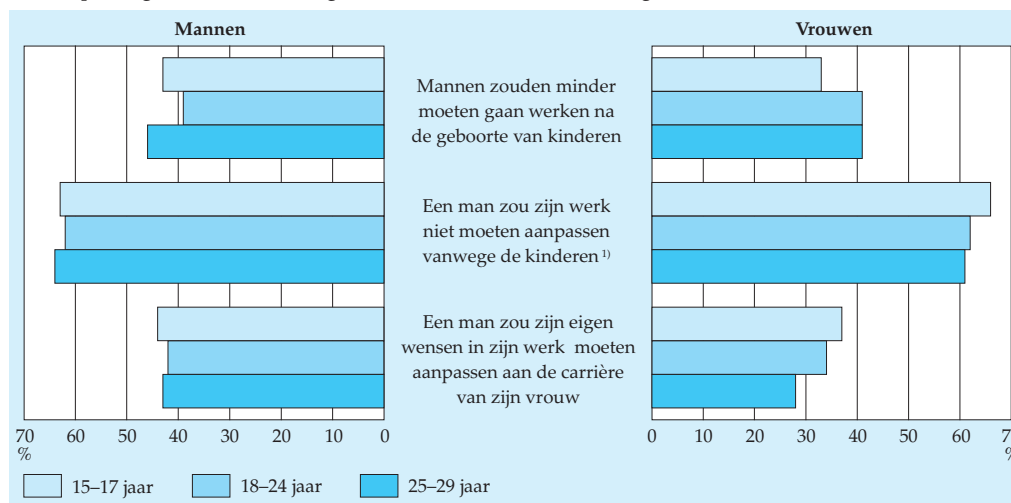
Bron: CBS - POLS.

Zeven van de tien 15-29-jarigen kunnen zich vinden in het standpunt dat mannen zich dagelijks met alle onderdelen van de opvoeding van kinderen moeten bezighouden. Dit standpunt krijgt meer instemming naarmate de leeftijd stijgt.

De verantwoordelijkheid voor het reilen en zeilen van het gezinsleven is volgens een meerderheid in goede handen bij de mannen. Zeven van de tien 15-24-jarigen zijn van mening dat het gezinsleven er niet onder zou lijden als de man hiervoor de verantwoordelijkheid draagt, terwijl de vrouw buitenshuis werkt. Evenveel mannen als vrouwen zijn deze mening toegedaan. Naar verhouding kunnen iets minder 15-17-jarigen (70%) dan 25-29-jarigen (75%) zich helemaal of grotendeels in deze stelling vinden.

Vier van de tien 15-24-jarigen vinden dat mannen hun werktijden moeten verminderen als er in het huishouden kinderen geboren worden. Ook dit item krijgt meer instemming naarmate de leeftijd stijgt. Dit komt doordat relatief weinig 15-17-jarige meisjes (33%) deze mening zijn toegedaan. Een groter deel van de jongeren vindt wel dat mannen hun werk moeten aanpassen in verband met de kinderen. Zes van de tien personen van 15-24 jaar is het (helemaal) niet eens met de stelling 'een man zou zijn werk niet moeten aanpassen vanwege de kinderen'.

1.34b Opvattingen over taakverdeling tussen mannen en vrouwen (vervolg), 2001

¹⁾ % (helemaal) niet mee eens.

Bron: CBS - POLS.

Tot aanpassing van de eigen wensen in het werk als de loopbaan van de vrouw daarom vraagt, zijn minder jongeren bereid. Nog geen vier van de tien 15-24-jarigen vinden dat een man zijn eigen wensen in zijn werk moet aanpassen aan de carrière van zijn vrouw. Hier lijkt meer instemming te bestaan naarmate men jonger is, maar het verschil is niet significant. Wel is sprake van een meningsverschil tussen de seksen. Meer mannen zijn bereid hun eigen wensen in het werk aan te passen als de carrière van de vrouw daarom vraagt, dan dat vrouwen deze aanpassing van hun man verlangen. Dit is zichtbaar vanaf de leeftijdsgroep 18-24 jaar en geldt nog sterker bij de 25-29-jarigen.

1.8 Jongeren in Europees perspectief

Er worden steeds minder kinderen geboren in de Europese Unie (EU). Daarnaast neemt de levensverwachting van de bevolking toe. Door deze twee ontwikkelingen vergrijst en ontgroent de EU. Het aandeel jongeren varieert in de landen van de EU. Gemiddeld maken jongeren van 0-14 jaar zo'n 17 procent uit van de bevolking en 15-24-jarigen ruim 12 procent. Ierland heeft de meest jonge bevolking van de EU met 22 procent jongeren van 0-14 jaar en 17 procent jongeren van 15-24 jaar. Het aandeel jongeren in Nederland ligt rond het Europese gemiddelde. Italië en Duitsland hebben verhoudingsgewijs de minste jongeren.

Tabel 1.35
Jeugd in de EU-landen, 2001

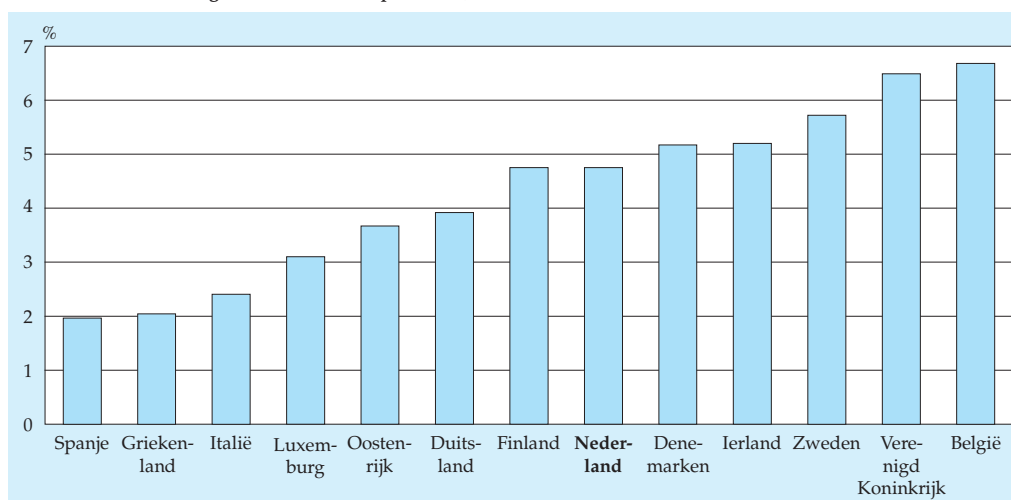
	0-14 jaar	15-24 jaar
	%	
België	17,6	12,1
Denemarken	18,6	11,3
Duitsland	15,6	11,3
Finland	18,1	12,7
Frankrijk	18,8	13,0
Griekenland ¹⁾	15,2	14,0
Ierland	21,5	17,3
Italië	14,4	11,4
Luxemburg	19,1	11,2
Nederland	18,6	11,8
Oostenrijk	16,7	11,8
Portugal	16,2	14,7
Spanje	14,7	14,1
Verenigd Koninkrijk	19,1	12,2
Zweden	18,4	11,5

¹⁾ Gegevens over 2000.

Bron: Eurostat.

Paren met kinderen zijn nog steeds de meest voorkomende huishoudensvorm in de EU. Toch groeien ook veel kinderen op in een eenoudergezin. Van alle huishoudens in Spanje is slechts zo'n 2 procent een eenoudergezin. Eenoudergezinnen komen relatief het meeste voor in België, Groot-Brittannië en Zweden.

1.36 Aandeel eenoudergezinnen in de Europese Unie, 1999

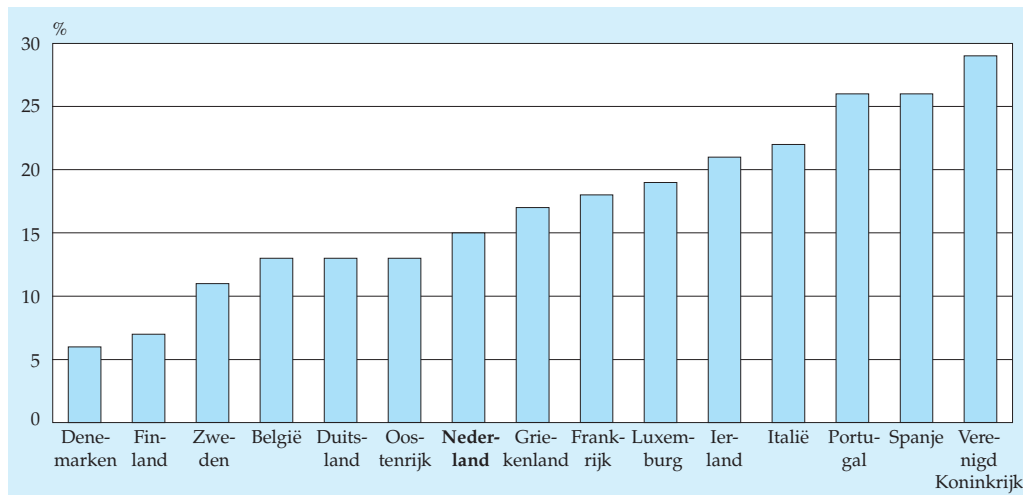

Bron: Eurostat.

In 1999 leefde 15 procent van de EU-bevolking onder de armoedegrens, die gesteld is op 60 procent van het mediane inkomen van een land. Het armoedepercentage was het grootst (meer dan 20%) in Griekenland en Portugal en het kleinst in Zweden, Denemarken, Duitsland, Nederland en Finland (9–11%).

Een inkomen onder de armoedegrens komt het vaakst voor onder eenoudergezinnen, oudere alleenstaanden en gezinnen met drie of meer kinderen. Het percentage minderjarige kinderen dat behoort tot een arm huishouden, is in de meeste lidstaten hoger dan onder de bevolking als geheel. Kinderen in Spanje, Portugal en het Verenigd Koninkrijk zijn relatief slecht af; in deze landen leefde 26–29 procent onder de armoedegrens in 1999. In Denemarken en Finland zijn relatief weinig minderjarige kinderen in arme huishoudens (6 en 7%).

1.37 Minderjarige kinderen in een arm huishouden in de Europese Unie, 1999

Bron: Eurostat - ECHPUDB, version December 2002.